

Huvudman

Föreningen för Waldorfpedagogik i Kungälv
Organisationsnummer 853300-7038
styrelsen@fredkullaskolan.se

Ärendet

Tillsyn av Fredkullaskolan i Kungälv kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Föreningen för Waldorfpedagogik i Kungälv att senast **den 8 november 2022** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning enligt läroplanen. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om huvudmannen inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Föreningen för Waldorfpedagogik i Kungälv ska vidta följande åtgärd

Undervisning utifrån läroplanen

1. Se till att eleverna i lågstadiet ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik genom att undervisningen behandlar kunskap om och användning av digitala verktyg utifrån läroplanen och de aktuella ämnenas kursplaner (förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet [SKOLFS 2010:37] med bilaga [Lgr11], 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Kunskaper, 5.1 Bild, 5.5 Matematik, 5.9 Biologi, 5.10 Fysik, 5.11 Kemi,

5.12 Geografi, 5.13 Historia, 5.14 Religionskunskap, 5.15 Samhällskunskap, 5.18 Svenska, 5.19 Svenska som andraspråk och 5.21 Teknik).

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen från att ingripa mot Föreningen för Waldorfpedagogik i Kungälv avseende brister rörande garanterad undervisningstid. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser tidiga stödinsatser, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, trygghet och kränkande behandling.

Om ärendet

Skolinspektionen har inom ramen för en tematisk tillsyn av utbildningen på waldorfskolor inlett en tillsyn av Fredkullaskolan i Kungälvs kommun. Tillsynen omfattar skolformerna förskoleklass och grundskola.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Fredkullaskolan följer gällande bestämmelser om undervisning utifrån läroplanen, garanterad undervisningstid, tidiga stödinsatser, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, trygghet och kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt rast- och lektionsobservationer den 18 januari, 7 och 8 februari 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolans timplan, scheman, skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2020/2021, plan mot kränkande behandling, ordningsregler, exempel på anmälningar om kränkande behandling som skolan upprättat, dokumentation inom ramen för garantin för tidiga stödinsatser och Skolverkets beslut om godkännande av eurytmi som lokalt tillval. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet samt inkommit med förtydligande svar och planerade åtgärder.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skolla-

gen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen). Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga bedömningar och åtgärder.

Föreläggande

Undervisning utifrån läroplanen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Vid intervjuer med elever i årskurs 3 framgår att de använder digitala verktyg i undervisningen i liten utsträckning. Lärare i årskurs F-3 berättar att eleverna i årskurs 3 fått rita med muspekaren i ett ritprogram och skriva olika typsnitt samt lära sig att mejla och skriva till läraren. I årskurs 3 har eleverna främst skrivit på datorn, men inte fått söka så mycket egen information. Ansvarig lärare i årskurs 3 förtydligar att digitala verktyg används i svenska och bild men inte i matematik.

Lärare i förskoleklassen uppger att hen har pratat med läraren i årskurs 1 om programmering och att det är något som kan göras i fysiska lekar i gruppen istället för med dator. Lärarna säger att det har varit en process på skolan från att inte använda dator i undervisningen till att använda den mer och se fördelar med det. Vid fråga om skolans planering av att använda digitala verktyg i respektive årskurs i form av en informations- och kommunikationsteknikplan (IKT-plan) känner lärarna i årskurs F-3 inte till att en sådan plan finns på skolan, men det finns en lärare som är IT-ansvarig på skolan. Personalen har fått genomgångar av hur digitala verktyg kan användas av den IT-ansvariga läraren.

I intervju med rektorn uppges att skolan har en utvecklingspotential kring att arbeta med digitala verktyg i undervisningen i lågstadiet så att dessa elever får möjlighet till allt centralt innehåll och nå alla kunskapskrav i kursplanerna som avser digitala verktyg. Eleverna på lågstadiet har i undervisningen fått göra vissa uppgifter som är kopplade till digitala verktyg i kursplanerna, men det finns centralt innehåll som inte berörts under det innevarande läsåret och för nuvarande elever på lågstadiet.

Vid rektorsintervjun beskrivs för rektorn att Skolinspektionen i tidigare uppföljningsbeslut från 2017 har förelagt huvudmannen vid vite om att "rektor ska se till att digitala verktyg och datorer används i undervisningen så som författningarna kräver".¹ I samband med huvudmannens svar om vidtagna åtgärder från oktober 2017, uppgavs då att skolan har en IKT-plan för de olika årskurserna på skolan. Vid fråga till rektorn om denna plan fortsatt används och följs upp av rektorn svarar

¹ Se Skolinspektionens uppföljningsbeslut efter tillsyn vid Fredkullaskolan från den 19 juni 2017 med dnr 2014:7824.

hon att planen används för eleverna i mellan- och högstadiet, men att arbetet är bristfälligt i lågstadiet eftersom de inte följer upp undervisningen i relation till det centrala innehållet kopplat till digitala verktyg i dessa årskurser. När rektorn ombeds svara på om eleverna i lågstadiet får möjlighet att utveckla sin digitala kompetens utifrån flera ämnesspecifika exempel, svarar hon att eleverna inte får möjlighet att använda digitala verktyg, såsom det är beskrivit i det centrala innehållet, i matematik, SO-ämnena eller teknik.

Rättslig reglering

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden (1 kap. 4 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen). För varje skolform ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen (1 kap. 11 § skollagen). I skollagen anges vilka ämnen undervisningen i grundskolan ska omfatta (10 kap. 4 § skollagen). För varje ämne finns en kursplan (10 kap. 8 § skollagen). Kursplanerna innehåller respektive ämnes syfte, centrala innehåll och kunskapskrav (Lgr 11, 5 Kursplaner).

Av läroplanen framgår att skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information. (Lgr11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag). Vidare framgår av läroplanen att läraren ska organisera arbetet så att eleven får använda digitala verktyg på ett sätt som främjar kunskapsutveckling (Lgr11, 2.2 Kunskaper).

Av kursplanerna i flera ämnen framgår hur elever ska få kunskap om och använda digitala verktyg i årskurserna 1-3 (Lgr 11, 5.1 Bild, 5.5 Matematik, 5.9 Biologi, 5.10 Fysik, 5.11 Kemi, 5.12 Geografi, 5.13 Historia, 5.14 Religionskunskap, 5.15 Samhällskunskap, 5.18 Svenska, 5.19 Svenska som andraspråk och 5.21 Teknik).

Av kursplanerna i ämnena matematik, samhällskunskap och teknik framgår exempelvis följande.

I ämnet matematik ska eleverna genom undervisningen ges möjligheter att utveckla kunskaper i att använda digitala verktyg och programmering för att kunna undersöka problemställningar och matematiska begrepp, göra beräkningar och för att presentera och tolka data. Av det centrala innehållet för årskurserna 1-3 i matematik framgår bland annat att undervisningen ska behandla enkla tabeller och diagram och hur de kan användas för att sortera data och beskriva resultat från enkla undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg (Lgr11, 5.5 Matematik).

I ämnet samhällskunskap ska eleverna genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att söka information om samhället från medier, internet

och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet. Av det centrala innehållet för årskurserna 1-3 framgår bland annat att undervisningen ska behandla metoder för att söka information från olika källor: intervjuer, observationer och mätningar samt hur man kan värdera och bearbeta källor och information, såväl med som utan digitala verktyg. Eleverna ska även få möjlighet att undersöka verkligheten avseende rumsuppfattning med hjälp av mentala kartor och fysiska kartor över till exempel närområdet och skolvägar, såväl med som utan digitala verktyg (Lgr11, 5.15 Samhällskunskap).

I ämnet teknik ska eleverna genom undervisningen få möjlighet att utveckla sitt tekniska kunnande och sin tekniska medvetenhet så att de kan orientera sig och agera i en teknikintensiv värld. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar intresse för teknik och förmåga att ta sig an tekniska utmaningar på ett medvetet och innovativt sätt. Av det centrala innehållet för årskurserna 1-3 framgår bland annat att undervisningen ska behandla vad datorer används till och några av datorns grundläggande delar för inmatning, utmatning och lagring av information, till exempel tangenter, skärm och hårddisk. Några vanliga föremål som styrs av datorer. Eleverna ska i undervisningen även få möjlighet till dokumentation i form av enkla skisser, bilder samt fysiska och digitala modeller samt få styra föremål med programmering (Lgr11, 5.21 Teknik).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan har brustit i undervisningen utifrån läroplanen då eleverna i årskurs 1-3 inte använder digitala verktyg i undervisningen i den omfattning som läroplanen kräver. Visserligen framgår det av utredningen att eleverna använder digitala verktyg för att skapa bilder samt i viss utsträckning skriva texter och söka information. Det framgår dock av utredningen att eleverna inte får del av allt av det centrala innehållet som rör användande och förståelse för digitala verktyg i matematik, SO-ämnena och teknik. Av läroplanen framgår att alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik och att det finns centralt innehåll med koppling till användande av digitala verktyg eller förståelse för digitala verktyg i elva ämnen i lågstadiet.

Avstående från ingripande

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Föreningen för Waldorfpedagogik i Kungälv har av Skolverket² den 20 januari 2012 fått godkänt att undervisa i ämnet eurytmi som lokalt tillval i grundskolans årskurs

² Skolverkets beslut i ärende med dnr 42-2011:01282.

1-9 vid Fredkullaskolan. En förutsättning för ett godkännande är enligt beslutet att planen för undervisning i lokalt tillval till sitt innehåll och sin inriktning avviker från grundskolans kursplaner.

Skolinspektionen har tagit del av Fredkullaskolans timplan, samtliga klassers scheman och rapporterad undervisningstid av skolan till Statistikmyndigheten SCB. I inlämnade scheman och vid intervju med lärare framgår att eleverna i årskurs 1-3 har eurytmi på schemat utöver ämnet idrott och hälsa.

Vid intervju med rektorn framgår att hon inte känner till att skolan har fått godkänt att undervisa i ämnet eurytmi som lokalt tillval i grundskolans årskurs 1-9 och att eurytmin räknas som idrott och hälsa för eleverna i lågstadiet. Eleverna på mellan- och högstadiet har däremot inte någon schemalagd undervisning i eurytmi.

I huvudmannens förtydligande svar den 26 april 2022 redovisas antal timmar eleverna får i idrott och hälsa respektive eurytmi i årskurs 1-3 under ett läsår. Av denna sammanställning framgår att eleverna totalt får 101 timmar i idrott och hälsa samt 56 timmar eurytmi under lågstadiet. Av sammanställningen framgår att huvudmannen räknar ihop samtliga dessa timmar till totalt 157 undervisningstimmar i idrott och hälsa under lågstadiet.

I ovan nämnda svar uppger huvudmannen att de från och med höstterminen 2022 kommer att schemalägga eurytmi som ett eget ämne samt tillgodose eleverna i lågstadiet rätten till minst 140 timmar idrott och hälsa.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Vidare framgår att regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan) (10 kap. 5 § skollagen). Av skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen (9 kap. 3 § skolförordningen). Enligt timplan för grundskolan har en elev rätt till 600 timmar idrott och hälsa i grundskolan varav 140 på lågstadiet, 180 på mellanstadiet och 280 på högstadiet (bilaga 1 till skolförordningen).

Av timplan för grundskolan framgår vidare att 600 timmer av den totala undervisningstiden i grundskolan får användas till skolans val. Vid skolans val får antalet timmar i timplanen per stadium för ett ämne eller ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas (bilaga 1 till skolförordningen).

Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Skolverket har godkänt en plan för undervisningen (10 kap. 4 § skollagen). Skolverket ska godkänna en plan för undervisning i lokalt tillval om den, bland annat, till sitt innehåll och inriktning avviker från grundskolans kursplaner (9 kap. 10 § skolförordningen).

Av skolförordningen framgår att huvudmannen efter förslag av rektorn ska besluta om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna (9 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna i lågstadiet vid skolan inte får sin garanterade undervisningstid i idrott och hälsa. Utredningen visar att eleverna i lågstadiet ges 101 timmar i ämnet idrott och hälsa, vilket är 39 timmar färre än vad som ska ges i lågstadiet enligt timplanen för grundskolan.

Det är inte möjligt att såsom Fredkullaskolan har gjort räkna in undervisningstiden i eurytmi i undervisningstiden för ämnet idrott och hälsa. Eurytmi avviker till innehåll och inriktning från grundskolans kursplaner, inklusive kursplanen för idrott och hälsa. Att så är fallet framgår av Skolverkets beslut att godkänna eurytmi som lokalt tillval vid Fredkullaskolan.

Det är dock möjligt att minska undervisningstiden i idrott och hälsa med upp till 20 procent till förmån skolans val. Undervisningstiden i idrott och hälsa i lågstadiet har dock minskats med mer än 20 procent.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3).

Föreningen för Waldorfpedagogik i Kungälv uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garanterad undervisningstid. Huvudmannen har dock under Skolinspektionens tillsyn blivit uppmärksammas på bristen och har under utredningen uppgett att eurytmi från och med höstterminen 2022 kommer att schemaläggas som ett eget ämne. Eleverna i lågstadiet kommer vidare från och med samma termin att tillgodoses rätten till minst 140 timmar idrott och hälsa. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att det finns särskilda skäl mot ett ingripande och avstår därför från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Tidiga insatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med lärare, elevhälsans personal och rektorn samt begärt dokumentation som rör arbetet med garantin för tidiga stödinsatser.

Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet samt inkommit med förtydligande svar och planerade åtgärder.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial finns en indikation på att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås i årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Vidare framgår att det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i lågstadiet i grundskolan om det utifrån användning av ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, finns en indikation på att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav för årskurs 1 eller 3 som ska uppnås. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppnå de kunskapskrav som anges där ska det skyndsamt planeras för extra anpassningar (5 §) eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd (7 §). Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna i 5 eller 7 § redan är uppfyllda. Det ska i så fall skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 § (3 kap. 4 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med elever, lärare, elevhälsans personal och rektorn samt genomfört rast- och lektionsobservationer.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Föreningen för Waldorfpedagogik i Kungälv brutit mot bestämmelserna när det gäller att undervisningen ska bedrivas utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Ärendet avslutas i denna del.

Trygghet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med elever, lärare, elevhälsans personal och rektorn samt genomfört rast- och lektionsobservationer. Skolinspektionen har även tagit del av skolans plan mot kränkande behandling, ordningsregler och ett antal exempel på anmälningar om kränkande behandling som skolan upprättat.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet (5 kap. 3 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt genomfört rast- och lektionsobservationer. Skolinspektionen har även tagit del av skolans plan mot kränkande behandling.

Rättslig reglering

Av skollagen följer att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Hanna Kindén.

Utredaren Christian Floer har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Matilda Yvede och undervisningsrådet Joakim Öberg deltagit.